

Nr 13.

Ankom till Riksdagens kansli den 11 februari 1913 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående efterskänkande av kronans rätt till danaarv efter änkan Karolina Kristina Torell från Brunnsbo i Tärna socken.

(3:e Avd.)

I en till Riksdagen avlåten, till statsutskottets förberedande behandling överlämnad proposition, nr 39, av den 13 december 1912, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgiva, att kronans rätt till danaarv efter änkan Karolina Kristina Torell från Brunnsbo i Tärna socken av Västmanlands län må efterskännas till förman för skräddaren Karl Axel Lindén i Brunnsbo och statdrängen Alfred Teodor Höglin i Rocklanda.

Till ofvanberörda statsrådsprotokoll har departementschefen anfört följande:

»Änkan Karolina Kristina Torell från Brunnsbo i Tärna socken avled den 20 juli 1910. I instrumentet över den efter henne den 22 november samma år förrättade bouppteckningen uppgavs, att hon icke efterlämnat kända arvingar, men att hon i livstiden muntligen uppgivit, huru med hennes kvarlåtenskap skulle efter hennes död förfaras. Behållningen i boet utgjorde 1,515 kronor 4 öre.

Den 17 januari 1911 anställdes inför Västmanlands östra domsagas häradsrätt vittnesförhör för dödsfalls skull med torparen Erik Svensson i Gränsbo och dennes hustru Lotten Svensson för styrkande av lagliga tillkomsten av ett enligt uppgift av änkan Torell i livstiden till förman för skräddaren Karl Axel Lindén i Brunnsbo, statdrängen

Bihang till Riksdagens protokoll 1913. 6 saml. 10 häft. (Nr 10—15.) 2

Alfred Teodor Höglin i Rocklanda, S:t Ilians socken, och Oskar Johansson i Östra Selebo i Hallstahammar upprättat muntligt testamente; och berättade vittnena därvid sammanstående följande:

Vittnena hade de fyra åren närmast före testamentsgivarens död varit hennes närmaste grannar. Testamentsgivaren hade under denna tid vid flera olika tillfällen uppgivit ovannämnda personer såsom sina närmaste arvingar och sagt, att de av kvarlåtenskapen efter henne skulle bekomma en tredjedel var, samt att hon i skriftligt testamente ämnade därom ytterligare förordna. Som testamentsgivaren träffats av ett slaganfall hade denna avsikt emellertid aldrig blivit fullbordad. Vid de tillfällen, testamentsgivaren talat om sina testamentariska förordnanden, hade hon varit vid fullt och sunt förstånd samt handlat fritt och otvunget.

Förenämnda av änkan Torell gjorda uttalanden blevo därefter såsom testamente bevakade och i vederbörlig ordning delgivna kronans ombudsman i orten. Kammaradvokatfiskalsämbetet, dit handlingarna i ärendet sedermera insändes, ansåg emellertid, att ifrågavarande förmenta testamente icke tillkommit i den ordning, som för ett muntligt testamente i lag förutsattes, varför ämbetet, då icke någon inom föreskriven tid anmält sig till övertagande av arv efter den avlidna, utverkade sig stämning å ovannämnda Lindén, Höglin och Johansson till vederbörlig häradsrätt under yrkande, att vad i ifrågavarande avseende av änkan Torell uttalats måtte förklaras såsom testamente ogillt och icke utgöra hinder för kronan att tillträda kvarlåtenskapen såsom danaarv.

Vilseledande uppgift angående Johanssons vistelseort omöjliggjorde emellertid dennes anträffande för delgivning av stämningen, innan tiden för kronans anställande av klandertalan mot testamentet utgått. I en den 1 mars 1912 utfärdad skriftlig handling förklarade emellertid Johansson sedermera, att han på Lindén och Höglin överläte sin å ifrågavarande muntliga testamente grundade rätt till kvarlåtenskapen efter änkan Torell; och avstod kammaradvokatfiskalsämbetet på grund av vad sålunda förekommit från vidare fullföljd av målet beträffande Johansson.

Då målet mot Lindén och Höglin den 11 mars innevarande år till behandling förekom, medgåvo dessa på grund av det omständade testamentets i formellt hänseende bristfälliga beskaffenhet kronans i stämningen påstådda rätt, varefter häradsrätten i utslag den 9 därpåföljande april förklarade berörda testamentariska förordnanden såsom testamente ogillt, i vad det rörde Lindén och Höglin, och förty icke utgöra hinder för kronan att framför svarandena tillträda kvarlåtenskapen efter änkan Torell.

I en till Kungl. Maj:t den 6 sistlidna maj inkommen skrift hava nu Lindén och Höglin — under framhållande av att änkan Torell, även

om hennes ovan omförmälda uttalanden icke uppfyllde de formella be-
tingelserna för ett muntligt testamente, otvivelaktigt hyst den önskan,
att hennes kvarlåtenskap efter hennes död skulle komma sökandena samt
förenämnda Oskar Johansson till godo, samt att sökandena befunne sig
i ytterst torftiga omständigheter och vore väl i behov av ifrågavarande
medel — i underdånighet anhållit, att kronans rätt till oftanämnda
danaarvsmedel eller åtminstone till så stor del därav, som enligt änkan
Torells uttalade önskan bort tillkomma sökandena, d. v. s. två tredje-
delar, måtte efterskänkas till sökandenas förmån. Såsom ett ytterligare
skäl för bifall till den gjorda framställningen hava sökandena åberopat,
hurusom änkan Torell, enligt vad sökandena hade sig bekant, haft den
uppfattningen, att sökandena såsom bröder till hennes avlidne man vore
hennes lagliga arvingar.

Vid ansökningen hava fogats intyg av vederbörande pastorsämbeten
och kommunalnämndsordförande, utvisande beträffande Lindén, att han,
som är född den 26 juni 1871, är gift och har sju barn, därav fem
minderåriga, att inom hans familj ofta, i synnerhet på senaste tiden,
inträffat sjukdomsfall samt att han befinner sig i torftiga omständig-
heter, och beträffande Höglin, att han är född den 30 april 1873 samt
gift, att hans hustru på grund av sjukdom är oförmögen till allt arbete
samt att även han befinner sig i knappa omständigheter.

Över ifrågavarande ansökning har Kungl. Maj:ts befallningshavande
i Västmanlands län på grund av nådig remiss avgivit underdånigt ut-
låtande och därvid överlämnat yttranden från kronofogden i Salbergs-
Väsby fögderi och vederbörande kronolänsmän, vilka vitsordat riktig-
heten av ovan omförmälda, angående sökandena meddelade uppgifter
samt tillstyrkt bifall till den underdåniga framställningen.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshavande förordat an-
sökningen, jämväl i vad rörer den lott i kvarlåtenskapen, som enligt
handlingarna varit avsedd för ovannämnde Oskar Johansson.

Kammaradvokatfiskalsämbetet, som jämväl yttrat sig i ämnet, har
på grund av de till stöd för ansökningen åberopade omständigheter samt
med hänsyn därtill, att Oskar Johansson numera till sökandena över-
låtit sin eventuella rätt till kvarlåtenskapen, tillstyrkt, att proposition
måtte avlåtas till Riksdagen i syfte, att kronans rätt till ifrågavarande
danaarv måtte efterskänkas till sökandenas förmån.

Med avseende å vad sålunda i ärendet förekommit, hemställer jag,
att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgiva, att kronans
rätt till danaarv efter änkan Torell må efterskänkas till förmån för
sökandena.»

Utskottet, som icke haft något att erinra mot förevarande framställning, hemställer,

att Riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågasvarande proposition.

Stockholm den 11 februari 1913.

På statsutskottets vägnar:

F. CL:SON WACHTMEISTER.
